



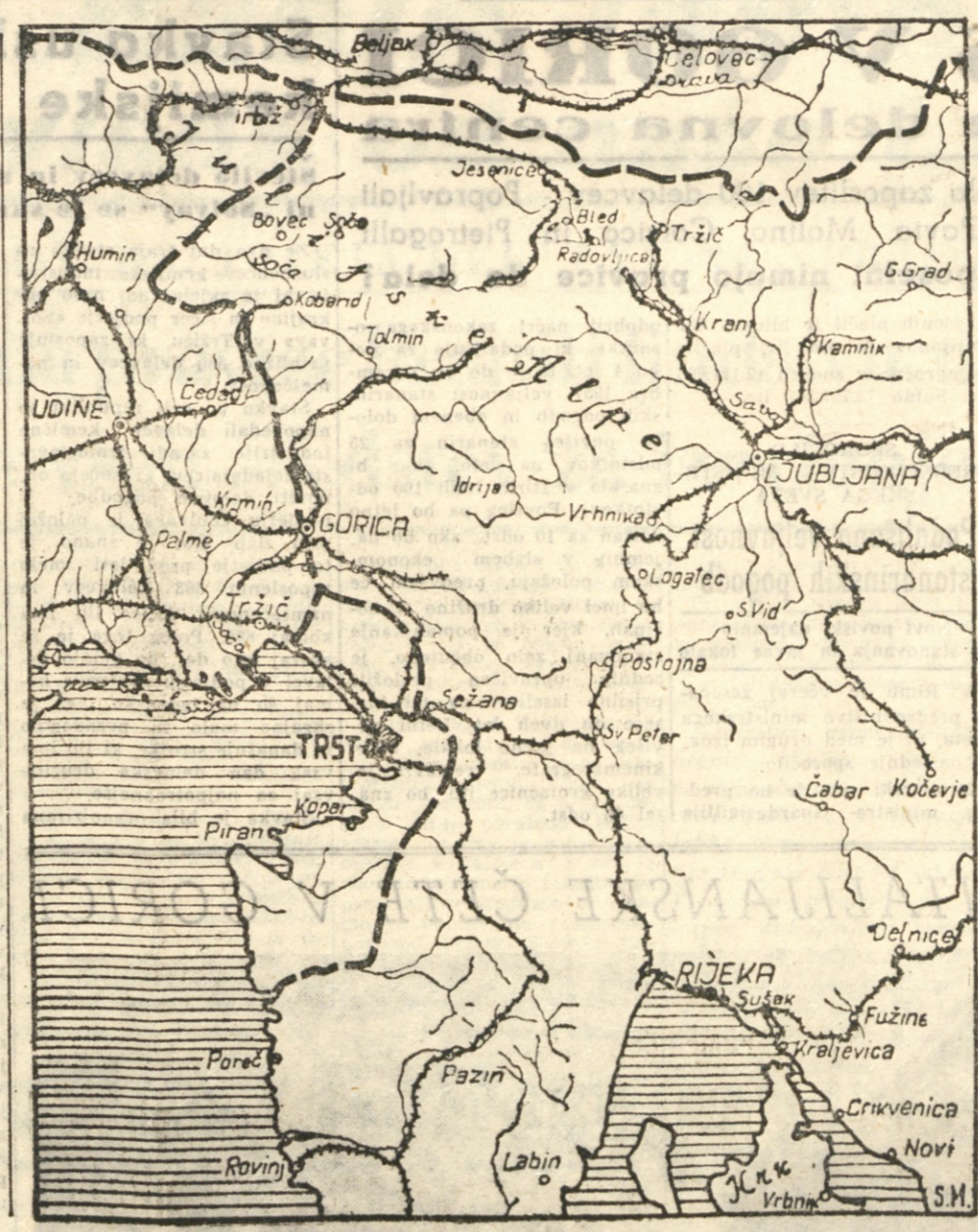


EDVARD KARDELJ O TRSTU IN O JUGOSLOVANSKO - ITALIJANSKIH ODNOSIH

EDINI IZHOD IZ TRŽAŠKE KRIZE v priznanju enakopravnosti Jugoslavije

Kakor sem že rekel, italijanske imperialistične kroge centralno vprašanje je njihova protijugoslovska akcija, tu pa je odločilni korak v sedanjih fazah akcije - ureditev vprašanja v korist Italije. Urediti tržiško vprašanje v korist Italije, pomeni za te kroge izjavo, da bi Italija takoj zagreje prvi korak na Balkan...

Enakopravnega jugoslovskega italijanskega sodelovanja v obravnavanju problema miru v tem delu Evrope. Italijanski imperialisti nikakor ne morejo trpeti enakopravnega sodelovanja, ker jim je podrejena Jugoslavija conditio sine qua non za njihove hegemonistične naklepe na Balkan. Te težnje tudi kažejo, kakor se Italija tako zagreje bori proti balkanskemu paktu in sploh proti stvarnemu sporazumu med balkanskimi narodi, ki ima namen, da bi se skupaj uprli agresiji...



se je s sklenitvijo balkanskega sporazuma varnost Italije samo povečala. Toda sedanja Italija je skrb za zaščito miru prepustila drugim, ker je sama preveč zaposlena z izsiljevalno politiko proti Jugoslaviji. Balkanski pakt pa je znatno zmanjšal moč italijanskega izsiljevanja. Zato ga v Italiji napadajo, čeprav bi se bi upoštevali resnične koristi Italije - morali biti srečni, da je do njega prišlo.

Grožnja gospoda De Gasperija

Seveda niti znana washingtonska pogajanja o vojaški pomoči Jugoslaviji niso ostala brez obsejnega italijanskega razburjenja, niti brez izsiljevalnih poskusov. Ob tej priložnosti je De Gasperi izjavil: «Mi smo pred dvema zaveznikoma vladama pred sedežem atlantskega pakta formalno izjavili, da Italija ne more v kakršni koli obliki neposredno ali posredno sodelovati v vojaških sporazumih, ki so v kršitvi nasprotju z razburljivim stanjem duha italijanskega naroda in javnega mnenja, do kdaj traja sedanji položaj v odnosih med Italijo in Jugoslavijo. Naj bo našim zaveznikom jasno, da bi napake v presoji lahko povzročile posledice za čvrstost skupne zveze in sprožile krizo, ki bi se rešila v korist tistih, ki imajo interes na tem, da rusijo stavbo zahodne solidarnosti.»

Trst, velesile in Jugoslavija

Ti krogi dovolj čutiljo, da nimajo dovolj moči, da bi mogla Italija sama količkaj takih naklepev uresničiti. Zato skušajo v svojo protijugoslovsko politiko pritegniti tudi zahodne vlade in ves Atlantski pakt. Vse italijansko izsiljevanje nasproti zahodnim državam se je začelo leta 1948, ko je Italija namreč, da bi prisilila zahodne države, da bi - kakor pravijo nekateri rimski politiki - s izsiljevanjem med Jugoslavijo in Italijo. Smisel italijanskega izsiljevanja je zahteva, da bi izkoristili Atlantski pakt za pritisk na Jugoslavijo in za našiljenje vzhodnih vodilne vloge Italije na Balkanskem polotoku. Italijanski imperialistični krogi si torej prizadevajo, da bi z izsiljevanjem temeljito preokrenili položaj Italije v atlantskem paktu. Po njihovi namotavi Italija ne sodeluje v njem zato, da bi po svojih močeh pripomogla k mednarodni varnosti, marveč da bi atlantski pakt udinjala svojim ekspanzionističnim ciljem.

Iste metode ista sredstva

Mar takšno postavljanje stvari ne spominja že na prvi pogled na metode, ki jih zdaj uporabljajo proti Jugoslaviji v zvezi s tristranskimi deklaracijami ali s sklepom z dne 8. oktobra? To podpiranje zahodnih držav italijanskega imperializma je predvsem odločilo, da je Jugoslavija leta 1920 dokončno izgubila Julijsko krajino. Takšna politika je nedvomno ohranila italijanske ekspanzionistične skomine. Posredno je privedla tudi do agresije nad Jugoslavijo leta 1941. do novega razkosanja naše zemlje. Jugoslovske narode so morali s puško v roki z lastnimi silami osvoboditi svojo zemljo. Hkrati so dali dragocen prispevek k skupni stvari demokratične koalicije. Vsa deset državljan naše dežele je žrtvoval svoje življenje za zmago nad skupnim sovražnikom. To pa vendar ni oviralo velesil, da ne bi na mirovni konferenci v Parizu Jugoslavije znova

Politika italijanskega izsiljevanja izpodkopava sistem evropske varnosti

Na Zahodu menda še ne razumejo povsem jasno, da Jugoslavija ne pripada več polkolonialnemu svetu na Balkanu. Tako so gledali na nas do večerj in danes se težko odvajajo temu staremu načinu gledanja. Toda v svojem lastnem interesu morajo napovedi vendarle razumeti, da je neodvisna in močna Jugoslavija ne je dobila državljan pravico med enakopravnimi evropskimi narodi, marveč tudi, da je njena specifična vloga zdaj potrebna vsej Evropi, ki želi mir. Če bodo to napovedi vendarle razumeli, tedaj jim bo postalo tudi jasno, da so vsi poskusni, da bi problematično zaveznitvo italijanskega imperializma kupili s trganjem ozemlja od Jugoslavije, ne samo škodljivi, marveč tudi popolnoma brezuspešni. In dajle, žele potem bodo razumeli, kako nesmiselna in škodljiva je dilema, v katero jih silil italijanska politika izsiljevanja, namreč dilema o nekakšnem izbiranju med Jugoslavijo in Italijo. Mi nismo nikomur na razpolago, da bi nas izbiral za svoje potrebe. To čestita mi že vnaprej prepustimo tistim italijanskim politikom, ki zdaj evakajo takšne neumnosti. Mi zahtevamo samo eno: da se mir v tem delu Evrope postavi izključno samo na temelje enakopravnih odnosov med neodvisnimi narodi, ob priznanju njihovih suverenih pravic in spoštovanju njihovih narodnih koristi. Zato kategorično odklanjamo vse, kar spominja na vsiljevanje, kakerekoli tuje volje. Samo pod takimi pogoji lahko Jugoslavija daje svoj prispevek k miru in nevarnosti - k razvoju solidnega sistema mednarodne varnosti v tem delu sveta. Če tisti, ki pravi, da so naši zavezniki in da je tako izsilila nagost rešitev v italijansko korist. Očitno ohrabrena s stališča zahodnih vlad in uspehi svoje izsiljevalne politike, se je odločila za nič manj, kakor za vojaške demonstracije na jugoslovske meje. To je bil pravi razlog italijanske ali - ali zahodnih vladam, zdaj je jasno, da je bil cilj te akcije - tiste z grožnjami in parlamentu in tiste z grožnjami na jugoslovske meje - željo določiti, namreč prisiliti zahodne vlade, da bi podpirale enostransko agresivno akcijo Italije proti Trstu in čim ni A. Zdaj je popolnoma jasno, kako prav je imel tovariš Tito, ko je na zboru na Okroglji označil italijansko rožljanje z orožjem na naši meji kot agresivno akcijo. Proti komu pa je naprejena ta akcija? Proti deželni kateri vlogi v tem delu Evrope se mora italijanski narod v znatni meri zahvaliti, da je bil ohranjen mir na njegovih mejah, proti deželni

Ližboni odklonil sleherni sodelovanje z Jugoslavijo

pred ureditvijo tržiškega vprašanja. Italija prej ne bi dovolila, da bi Tržaško ozemlje uporabili za pomoč Titu. Njegove takratne besede so zvene kot neposredna grožnja zahodnim vladam; «Italija ne more ravnodušno gledati oboroževanja Jugoslavije, ki bi podpirajo njeni zavezniki. Če bi se v okviru NATO pojavila kakšne osamljene pobude, ki nasprotujejo koristnim enega zaveznika, bi utegnili to povzročiti za Atlantski pakt smrtno nevarnost.»

...in gospoda Pelle

In res, dne 7. oktobra 1953 je g. Pelle v italijanskem parlamentu izjavil: «Prav zvesto, ba in dolžnost, ki jo čutimo do Atlantskega pakta, da bomo odkrili do naših prijateljev, nas silil, da poudarimo Italijo, tedaj Atlantski pakt ni naš zaveznik, ali bolje rečeno: tedaj mi ne moremo biti zaveznik Atlantskega pakta. Brž pa, ko se je obrambni trojni balkanski sporazum pojavil kot realen čintilj, je uradna Italija takoj namerila naš topove svojih spletk in izsiljevanja. Na tiskovni konferenci 11. januarja 1953 v Atenah je De Gasperi izjavil: «Italija nasprotuje obrambnemu sporazumevanju z jugoslovskega naroda. Balkanski pakt brez sodelovanja Italije oziroma ker ni nobenega sporazuma med Italijo in Jugoslavijo, ne more biti učinkovit.» V resnici pa vsakdo ve, da balkanski sporazum kot obrambni instrument zunaj NATO italijanski vladi ne more biti v napotje, nasprotno, očitno je, da mora biti slehernemu Italijanu jasno, da

Zgodovina se ponavlja

Napoved je Avstroogrška Berlinski kongresu 1878 je dobila pravico, okupirati Bosno in Hercegovino. Z dne 15. septembra 1908 je Avstrija v Buchluru obljubila, da ne bo nasprotovala razpisu za ruske vojne ladje, volila, da je Avstroogrška vladala Bosno in Hercegovino. Vztrajne volje narodov Jugoslavije, da se osvobodijo in združijo, pa ni mogel nihče zavreči in zadušiti. Tako je bila v balkanski vojni 1912 bila v balkanski vojni 1912 do 1913 strmooglavliva turška nadvlada na Balkanu, leta 1919 pa so demokratična in narodnosvobodna gibanja avstrijskih, južnih Slovanov zlozila nadvlado z vojno oslabilne avstroogrške monarhije nad njihovim ozemljem. Nastala je Jugoslavija, davni cilj osvobodilne borbe Južnih Slovanov, čeprav ni bila takšna, kakršno so si zamisljale demokratične množice, ko so se zanj borile. Jugoslavija je bila torej ustanovljena kljub temu, da londonski pakt izrecno izključuje skupno državo Srbov, Hrvatov in Slovencev in da je nad jugoslovsko-italijanskimi pogajanjimi o razdelitvi leta 1920 nenehoma visela grožnja velesil. Takratni položaj zelo močno spominja na sedanje stanje stvari. Dne 4. novembra 1920 je italijanski veleposlanik v Lon-

Nas potemtakem niso posebno presenetli gledačici, da so prišla do izraza v sedanjem tržiškem položaju. Presenetilo nas je samo nekaj, in sicer dejstvo, da na Zahodu tako malo upoštevajo objektivne spremembe, ki so nastale v zadnjih nekaj desetletjih v tem delu sveta, in sicer tem bolj, ter bo to navsezadnje škodljivo samo njim samim. S sklepom z dne 8. oktobra in drugimi podobnimi dejanji dajejo orožje v roke vsem, katerih interes je, da s tem orožjem groze Jugoslaviji. Zlasti tisti na Zahodu Evrope pa bi morali vedeti, da je ta grožnja - v njenih posledicah - namenjena tudi njim samim. Italija, kolikor Jugoslaviji, če ne še bolj. Kaže, ko da je njihova politika v vprašanjih v zvezi z jugoslovsko - italijanskimi odnosi postala politika po inerciji in iz minulosti pridobljeni rutini. Toda v praksi se bodo morali kaj kmalu prepričati, da so se razmere tako zelo spreminile, da se je začela ta politika obracati proti njim samim. Mi ne zahtevamo mnogo, to kar zahtevamo, pa smatramo za neobitni pogoj, za medsebojno zaupanje in sodelovanje. Eredvsem bi morali razumeti, da je mogoče z Jugoslavijo sodelovati samo na temelju enakopravnosti in spoštovanja njenih narodnih koristi in naposled bi morali razumeti, da morajo te naše koristi upoštevati vsaj tisti, kolikor upoštevajo italijansko imperialistično izsiljevanje. Iz vsega, kar sem doslej povedal, jasno vidimo, kateri so glavni instrumenti, ki jih uporabljajo sedanja Italija v svoji zunanji politiki. To

Jugoslavijane ne kupuje prijateljstva s prodajanjem svojega narodnega ozemlja

Ni pa ostalo samo pri besedah. Italijanska vlada je poskušala, da je izsiljevanje ob besedi prešlo na dejanja in da je tako izsilila nagost rešitev v italijansko korist. Očitno ohrabrena s stališča zahodnih vlad in uspehi svoje izsiljevalne politike, se je odločila za nič manj, kakor za vojaške demonstracije na jugoslovske meje. To je bil pravi razlog italijanske ali - ali zahodnih vladam, zdaj je jasno, da je bil cilj te akcije - tiste z grožnjami in parlamentu in tiste z grožnjami na jugoslovske meje - željo določiti, namreč prisiliti zahodne vlade, da bi podpirale enostransko agresivno akcijo Italije proti Trstu in čim ni A. Zdaj je popolnoma jasno, kako prav je imel tovariš Tito, ko je na zboru na Okroglji označil italijansko rožljanje z orožjem na naši meji kot agresivno akcijo. Proti komu pa je naprejena ta akcija? Proti deželni kateri vlogi v tem delu Evrope se mora italijanski narod v znatni meri zahvaliti, da je bil ohranjen mir na njegovih mejah, proti deželni

